

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr.

Wilno, dnia 6 grudnia 1929 roku.

193.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Dział. Str.

1. "Lietuvos Aidas" o polityce zagranicznej Litwy.-

I. 1.

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

2. "Memeler Dampfboot" o eksporcie masła litewskiego.-

II. 1.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

3. "Lietuvos Žinios" o aktualnych zadaniach rządu litewskiego.-
 4. Więziennictwo litewskie.-
 5. W kołach dyplomatycznych.-
 6. Zjazd rabinów.-
 7. Wystąpienie redaktora "Tautos Kelias" z partji tautininków.-
 8. Trust tytoniowy.-
 9. Ilość szkół w Kownie.-
 10. Dokoła afery poborowej w Wyłkowyszkach.-
 11. Nowe kredyty dla włościańskich towarzystw drobnego kredytu.-
 12. Bezrobocie w Kłajpedzie.-
 13. Sprawy prasowe.-

III. 1.
 " 1.
 " 1.
 " 2.
 " 2.
 " 2.
 " 2.
 " 2.
 " 2.
 " 2.
 " 2.

-----0000000000000000-----

-00\$00-

I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"Lietuvos Aidas" o polityce zagranicznej Litwy.

"Lietuvos Aidas" Nr.277 z dn.4.XII.r.b.Art.p.t."W sprawie litewskiej polityki zagranicznej".Streszczenie:

Jest anegdota, że pewien błazen dowiódł, że najwięcej na świecie jest lekarzy. Nam się jednak zdaje, że jeszcze więcej jest polityków. Lekarz-amator wobec ciężkiej choroby nie ośmiela się stawić diagnozy i radzi zwrócić się do prawdziwego lekarza - specjalisty. Natomiast amator-polityk, bez mrugnięcia oka rozstrzyga i decyduje o najbardziej skomplikowanych zagadnieniach polityki zagranicznej i wewnętrznej. Szczególnie lubi to nasza opozycja. O polityce wewnętrznej nie może być dwóch zdań. Każdy uważa tu siebie za najbardziej kompetentnego i dawno już wie, co trzeba robić. Wszak i w kwestjach polityki zagranicznej czują się oni zupełnie jak u siebie w domu i w każdej sprawie proponują swe rady i recepty.

Sposób, jaki obrała opozycja w polityce, odznacza się nadzwyczajną wyrazistością i łatwością. Mówi, że wszystko jest złe, nika i wymaga, by robiono wszystko przeciwnie do tego, co robi pozycja. Prawie codziennie powtarza opozycja, lecz nie daje żadnych dowodów na poparcie swego twierdzenia. Jeżeli się mówi o izolacji, to należy wskazać, w jaki sposób izolacja ta się zaznacza. Po rozważeniu faktów, przekonamy się, że stosunki Litwy z innymi państwami, za wyjątkiem naturalnie Polski, bynajmniej nie są gorsze, niż Łotwy, Estonji, Finlandji i innych naszych sąsiadów. Szczególnie bezpodstawne jest twierdzenie opozycji, że w ciągu tych lat /po wypadkach grudniowych/ utraciliśmy przyjaźń wielu państw. Fakty wskazują zupełnie co innego. Stosunki mianowicie zostały albo takie same, albo stały się jeszcze ściślejsze. Liczba przedstawicielstw państw obcych zwiększyła się. Nietylko nie zerwano byłych stosunków, lecz nawiązano niemało nowych. Przez ten czas podpisano niemało układów z innymi państwami. To też mówić, że Litwa jest dzisiaj izolowana, byłoby to negować najwyraźniejsze fakty.

Trudno naturalnie wszystkim dogodzić, zwłaszcza energicznie bronić swych spraw. Dzisiaj jest modny pacyfizm. Tymczasem Litwa zaczęła poruszać kwestję wileńską. Państwa i narody są bardziej egoistyczne, niż poszczególne jednostki. Dla jednych potrzebny jest spokój, dla drugih - komunikacja. To też zrozumiałem jest, że lepiej się im podobało, jeżeliby Litwa zupełnie nie poruszała kwestji wileńskiej, albo poprzestała na teoretycznym zgłaszaniu swych pretensyj i nawiązała z Polską zupełnie normalne stosunki. Ponieważ Litwa nie może i nie chce tego zrobić, trudno jej zadowolnić tych sąsiadów, którym chodzi o normalne stosunki litewsko-polskie.

Jeżeli będziemy rozpatrywali poszczególne państwa, zobaczymy, że z Anglią stosunki są dobre. Byłoby nam naturalnie przyjemnie, żeby Anglia za przykładem innych mocarstw przysłała do Kowna swego rezydenta ministra, należy jednak zaznaczyć, że Anglia pod tym względem nie poczyniła żadnych zmian. Z Francją stosunki są jeszcze lepsze już od okresu sejmowego. Z Włochami stały się stosunki zupełnie serdeczne, z Niemcami i Rosją były i są pod każdym względem dobre. Z Łotwą, Estonją, Finlandją, z państwami skandynawskimi, stosunki jak były dobre, tak też i pozostały. Co zaś do sytuacji wewnętrznej, to przede wszystkim zwraca się uwagę, czy jest ona mocniejsza. Państwo imponuje nie takim czy innym ustrojem, lecz porządkiem i trwałością polityczną i gospodarczą. To też rozważając naszą politykę zagraniczną w świetle faktów, widzimy, że wszystkie opowiadania opozycji o izolacji, pogorszeniu stosunków i t.p., są na niczem nieoparte.-

1. ZAGALNAYA POLYA V. 1910. 1

* W I L D E N

"Lactarius stipitatus" W.B. & A. Sacc.

[illegible][illegible]

II.ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

"Memeler Dampfboot" o eksporcie masła litewskiego.

"Memeler Dampfboot" w jednym z ostatnich numerów w związku z podwyższeniem niemieckiego cła wwozowego na masło, zamieszcza następującą notatkę o eksporcie masła litewskiego:

Litewski eksport masła w ciągu ostatnich lat dobrze się rozwijał. Już skutkiem niskich cen światowych zboża Litwa widziała się zmuszoną podjąć eksport produktów mleczarskich. Później, gdy w pierwszych latach niepodległości Litwy, eksport masła zajmował nieznaczne miejsce w statystyce wywozowej, od 1924 r. daje się zaobserwować znaczny przyrost eksportu masła. Na zwiększenie eksportu wpłynęło między innymi włączenie do Litwy kraju Kłajpedzkiego, który wynosi 50 % ogólnej ilości eksportowanego masła. W 1924 r. wywieziono 6.000 podwójnych centnarów masła, w 1925 - 19.320 cent., w 1926 17.470 centnarów, w 1927 r. - 20.510 cent. i w 1928 - 26.430 centnarów. W roku bieżącym wywóz powinien być przekroczył 40.000 podwójnych centnarów.

Zrazu eksport masła w wielkiej Litwie był źle zorganizowany. Dopiero po założeniu Związku centralnego towarzystw mleczarskich stał się możliwy planowy wywóz masła z Wielkiej Litwy. W 1921 r. Związek centralny wywiózł 14.430 podwójnych centnarów, w ciągu 11-stu miesięcy r.b. wywieziono 26.280 centnarów. Około 60 % wywozu masła z całej Litwy, łącznie z krajem Kłajpedzkim, wwozi obecnie Związek centralny towarzystw mleczarskich. W Wielkiej Litwie eksportem masła zajmuje się obecnie jedynie Związek centralny.

Do 1926 r. wywóz masła z Litwy kierowano jedynie do Niemiec, w 1927 r. - statystyka wspomina o innych krajach, zwłaszcza o Anglii. Według danych Związku centralnego, w 1928 r. 84,21 % całego eksportu masła przypadło na Niemcy, 15,66 % - na Anglię i 0,13 % na inne kraje. W 1929 r. z wywozu masła Związku centralnego Niemcy zabierają 38,68 %, Anglia - 28,48 %, Danja - 2,24 %, Szwajcaria - 0,88 % i Francja - 0,2 %. Z danych tych, dotyczących tylko wywozu z Wielkiej Litwy, widać, iż Związek centralny dąży do wyszukania nowych rynków zbytu na wywożone masło. Jest on do tego zmuszony z tej przyczyny, iż produkcja masła Litwy nie może być całkowicie zbyta w Niemczech. Rynek niemiecki dla Litwy jest jednak całkowicie nie do zastąpienia. Dlatego też litewskie koła gospodarcze, a na pierwszym miejscu Związek centralny, są bardzo zaniepokojone podniesieniem cła wwozowego na masło. Wskazuje się również na to, że handel masłem z Niemcami opiera się na pewnych tradycjach, które natomiast dla krajów innych powinno być dopiero stworzone. Również warunki przywozu masła do Niemiec są bez porównania dogodniejsze, niż do innych, wchodzących tu w grę krajów. Obok Niemiec zasadniczo wchodzi tu w grę tylko jeszcze Anglia. Kraje skandynawskie, szczególnie Szwecja, kupują masło tylko niskiej jakości, którego wywóz mało się opłaca.

Naogół cło niemieckie na masło zostało podwyższone o 54 centy za kilo. Tutaj się przypuszcza, iż z tego 24 ct. spadnie na barki niemieckiego spożywcy, tak iż eksport litewski będzie się musiał liczyć ze zniesieniem ceny o 30 ct. na kilogramie. W tym roku Związek Centralny liczy na wywóz 3 milj.kg. masła do Niemiec, w roku przyszłym zaś - 4,5 - 5 milj. kg. Przez podniesienie więc przez Niemcy cła wwozowego na masło eksporterzy litewscy w roku przyszłym będą mieli strat na sumę około 1,5 milj.lt. Do tego dochodzą jeszcze straty, jakie poniesie okrąg Kłajpedzki. Chociaż wywóz masła do Anglii wzrasta procentowo, to jednak i wywóz masła Związku centralnego do Niemiec też wzrasta. Litwa jednak będzie musiała zabiegać o rozszerzenie rynku dla masła w Niemczech, gdyż produkcja jego w Litwie ciągle wzrasta.-

II. ЗАДАЧА ГОСПОДАРСТВА

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99

• 0 3 9 1 2 3 4 5 6 7 8 9

"Współczesny Dąbrowa" w jednym z ostatnich numerów w sprawie

... ..

W roku bieżącym wyeksportowano 40.000 podwój-
nych, 17.450 centarów w 1927 r. - 20.510 cent. i w 1928 - 26.485 centas-
no 6.000 podwójnych centarów masła, w 1929 - 19.320 cent. w 1930
wzrost 50 % ogólna ilość eksportowanego masła. W 1934 r. wywiezio-
no między innymi warzenie do litwy, kraju Księstwa Litewskiego, litwy
wobec znacznego wzrostu eksportu masła. Na zwiększenie eksportu wply-
wające najwięcej w statystyce wywozowej, od 1934 r. daje się zauważyć
stałe zwiększone podjęcie eksportu produktów mleczarskich. Pożądane było w
kolejnych latach niskich cen światowych wobec litwy widziało
Litwański eksport masła w drugim ostatnim lat dobrze się

[illegible]

Wieloletni latwy wiceprzewodnik centralny od 60 wyznaczono na
0,88 % i Francja - 0,8 % z których część przeznaczona była na
nabierającą 59,88 % Anglia - 28-48 %, Dania - 2,24 %, Szwajcaria -
na inne kraje. W 1932 r. z wywozu miała świadczyć centralnego Niemcy
z wywozu miała przeważać na Niemcy, 15,66 % - za Anglię na 0-15 %
Anglii. Według danych Światowej Centralnej w 1932 r. na 21 % całego
miec w 1937 r. stał się ważnym o innych krajach, zwłaszcza o
Do 1938 r. wywóz miał z Litwy kierowane jedynie do Niemc

[illegible]

Wobec tego, że Niemcy nie chcą się poddać, a my nie możemy im pomóc, musimy się z nimi pogodzić. Wobec tego, że Niemcy nie chcą się poddać, a my nie możemy im pomóc, musimy się z nimi pogodzić.

Wzrostek Centralny liczy na wywóz 5 milj. kg. masła do Niemiec, w tym 4,5 - 5 milj. kg. Przewożenie masła w tym czasie było bardzo trudne, gdyż masło było bardzo ciężkie i wymagało specjalnego opakowania. Wzrostek Centralny liczy na wywóz 5 milj. kg. masła do Niemiec, w tym 4,5 - 5 milj. kg. Przewożenie masła w tym czasie było bardzo trudne, gdyż masło było bardzo ciężkie i wymagało specjalnego opakowania.

... ..

III.ZAGADNIENIA POLITYKI WENNETRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"Lietuvos Žinios" o aktualnych zadaniach
rządu litewskiego.

"Lietuvos Žinios" Nr.277 z dn.4.XII.r.b.Art.p.t."Kwestje
polityki wewnętrznej". Streszczenie:

Zmiana ministra spraw wewnętrznych nie może nie wydać dodatnich rezultatów. Obecny gabinet był stworzony podczas przewrotu i weszli do niego wówczas ludzie, najbardziej odpowiadający chwili. Obecnie, ze zmianą premjera, zaczęła się nowa era i nowemu ministrowi spraw wewnętrznych przedewszystkiem wypadnie rozstrzygnąć: wojna, czy pokój. Dzisiaj jest spokojnie, spokojnie jednak było i przedtem, wszelako wojna istniała, były czynne sady doraźne, stan wojenny trwa. Wszystkie te pozostałości wojny powinny być przedewszystkiem niszczone. Nietylko jednak to. Nowemu ministrowi wypadnie również wyrównać różne poczynione wśród obywateli nierówności. Jedni z nich mogą działać, organizować się, innym jest to wzbronione. Nierówność ta dużo szkodzi spokojnym stosunkom między organizacjami, ich działalnością i współżyciu. Oprócz tego znalazły się u nas niezwykle organizacje, które jedną nogą stoja w życiu publicznym, a drugą - w konspiracyjnej działalności. Jest to zjawisko podwójnie zasługujące na potępienie. Po pierwsze, ~~ta~~ organizacja taka składa się z awanturników, a po drugie, ~~ta~~ podkopuje onazaufanie i szczerłość we wspólnej rodzinie organizacji narodowych. W organizacji publicznej nie może być żadnych tajnych zobowiązań i nie może za nie sama organizacja wyznaczać różne kary, nawet grozić karą śmierci. Jeżeli zaś taka organizacja zacznie wykonywać swe zobowiązania i za niewykonanie ich - karać, to cóż wówczas powiedzą ustawy? Przecież w zakres działalności takiej organizacji może wejść również działalność antypaństwowa.

Podobna działalność koliduje z ustrojem prawnym. To też nowy minister powinien pomyśleć o przywróceniu praworządności.-

Więziennictwo litewskie.

W całej Litwie, oprócz kraju Kłajpedzkiego, jest 7 więzień, 13 domów aresztów i 1 zakład wychowawczy dla niepełnoletnich przestępców. We wszystkich tych więzieniach w ubiegłym miesiącu znajdowało się 3.213 osób. Więzienia, szczególnie kowieńskie, są zbyt ciasne, po założeniu różnych warsztatów. W kowieńskim więzieniu pracuje stale około 170-ciu ludzi: stolarze, kowale, krawcy, szewcy, introligatorowie, drukarze i t.d. Politycznych więźniów nie dopuszcza się do pracy, ponieważ niema dla nich specjalnej pracowni. Samo więzienie kowieńskie jest ciasne, niewygodne, na budowę jednak nowego niema narazie środków. Pracują więźniowie również w więzieniu szawelskim /około 70-ciu/, poniewieskim /około 80-ciu/, talszewskim /około 25-ciu/, wilkomierskim /około 40-stu/ i kretyngowskim /około 50-ciu/. Wszystkie te więzienia są ciasne, niektóre mieszczą się w drewnianych barakach, tak iż wprowadzać jakiegobądź ulepszenia do nich niepodobna. Obecnie brak domów aresztów w Rakiszkach i Tirtach. Aktualne jest również założenie nowej kolonii dla niepełnoletnich przestępców. Na wszystko jednak narazie brak środków. Obecnie został otwarty dom aresztów w Ucianach, wzbudowany według wymogów techniki. Administracja więzienna zamierza wprowadzić w więzieniach system powszoczknej pracy, na prowincji zaś - nawet pracę na roli. Istnieje zamiar założenia dla więźni w kilku wzorowych gospodarstwach, w których nauczyłiby się oni wzorowego prowadzenia gospodarki rolnej.-

W kołach dyplomatycznych. Poseł niemiecki w Litwie p. Orath powrócił z zagranicy i objął urządowanie.-

Zjazd rabinów. W dniu 17 b.m. w Kownie odbędzie się zjazd rabinów całej Litwy. Zjazd będzie rozpatrywał sprawę zalegalizowania Związku rabinów litewskich oraz szereg spraw obrzędowych. Na zjazd oczekiwaniem jest przybycie około 200-stu rabinów.-

Wystąpienie redaktora "Tautos Kelias" z partji tautininków. W tych dniach wysiedlony do powiatu Birżańskiego redaktor "Tautos Kelias" Slesorajtis przysłał do redaktora "Lietuvos Darbininkas" list, w którym oświadcza, że żałuje, iż w swem piśmie bezpodstawnie zaatakował redakcję "Lietuvos Darbininkas". Obecnie spostrzegł swój błąd i z tego powodu przeprasza. Równocześnie oświadczył, że występuje z partji tautininków.-

Trust tytoniowy. Jak podają z wiarogodnych źródeł, narady fabrykantów tytoniowych w Kłajpedzie w sprawie utworzenia trustu tytoniowego doszły do skutku. Fabrykanci podpisali umowę o założeniu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedzibą trustu będzie Kłajpeda, zaś w Kownie, Szawlach i Poniewieżu będą otwarte oddziały.-

Liczba szkół w Kownie. W listopadzie w Kownie były: 22 szkoły litewskie, 67 kompletów, w których uczyło się 2.700 dzieci; żydowskich 10 szkół, 29 kompletów, 1.189 dzieci, polskich 10 szkół, 19 kompletów, 750 dzieci, niemieckich 3 szkoły, 9 kompletów, 394 dzieci, rosyjskich 2 szkoły, 5 kompletów, 224 dzieci.-

Dokoła afery poborowej w Wyłkowyszkach. Dochożenie w sprawie nadużyć wyłkowyskiej komisji poborowej zostało już zakończone i sprawa przekazana prokuratorowi sądu wojennego.-

Nowe kredyty dla włości ańskich towarzystw drobnego kredytu. Komisja kredytowa przy ministerstwie skarbu uchwaliła, że wyznaczyć nowe kredyty dla towarzystw drobnego kredytu. W myśl tej uchwały, towarzystwo drobnego kredytu w Towianach otrzyma 5.000 lt., poprzednio otrzymało 10.000; towarzystwo w Janiszkielach - 2.500 lt., poprzednio - 10.000 litów; towarzystwo w Sakotach - 2.500 lt., poprzednio - 5; w Wanzkach - 7.500, poprzednio - 7.500; w Lelunach - 5.000 lt., poprzednio - 10.000 lt.; dla kasy oszczędnościowej w Janiskach - 5.000 lt.-

Bezrobocie w Kłajpedzie. Według wiadomości statystycznego biura kraju Kłajpedzkiego, zanotowano w listopadzie wzrost bezrobocia. W Kłajpedzie zarejestrowano 496 bezrobotnych, w tem 212 kobiet, w powiecie Szwałokarczemskim - 111, w powiecie Kłajpedzkim i Fogiegiowskim bezrobotnych w listopadzie nie zarejestrowano.-

Sprawy prasowe. W kowieńskim sądzie pokoju odbyła się kilka spraw prasowych. Redaktor "Lietuvos Zinios" został pociągnięty przez prokuraturę państwową do odpowiedzialności za umieszczenie artykułu p.t. "Szczegóły afery w Banku Litewskim". W artykule tym była poruszona geneza całej afery, stosunek prof. Jurgutisa do oskarżonego Kalinauskasa i t.p. Wyrokiem sądu redaktor "Lietuvos Zinios" został uniewinniony. Redaktor "Rytasa" Jakubauskas został pociągnięty do odpowiedzialności za oszczerstwo przez niejakiego Fryca Behla z kraju Kłajpedzkiego w związku z umieszczeniem artykułu p.t. "Rozwielmożnienie obcokrajowców w Litwie". Z powodu nieobecności oskarżyciela sąd sprawę umorzył. Były redaktor "Tautos Kelias" został pociągnięty do odpowiedzialności przez prof. Dowidajtisa za oszczerstwo. W Nr. 21 "Tautos Kelias" został zamieszczony artykuł p.t. "Z czego egzystowała "Darbo Federacija", w którym poruszony był stosunek "Darbo Federacji" do rządów chrześcijańskiej demokracji. Ponieważ stroną pądzęły kroki celem ugodowego załatwienia sprawy, sąd sprawę odroczył.-

1. Wskazywanie na wyjątki w tym celu, aby nie było wątpliwości, że w tym celu nie ma potrzeby wyjątków.

[illegible]